

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 9. decembra 1940

posamezni številki din 1.50

Še o dirigiranju gospodarstva

Že naše zbornice so v svoji spomenici odločno poudarile, da gospodarski krogi nikakor ne nasprotujejo temu, če poseže država v sedanjih izrednih časih z bolj močno roko v gospodarsko življenje. Pač pa poudarjajo gospodarski krogi neprestano, da se mora poseganje države v gospodarsko življenje izvršiti na tak način, da bo to gospodarskemu življenju v korist, ne pa v škodo. V korist bo vedno, če bo zaradi tega poseganja narasla proizvodnja ali če se bo zboljšal proces razdeljevanja blaga, v škodo pa bo, če bo podjetnost zaradi državnega poseganja padla ali se poslabšal proces razdeljevanja blaga.

Če se s tega stališča presojava naše dirigirano gospodarstvo, potem najbrže z rezultati presoje ne bomo posebno zadovoljni. Proizvodnja je sicer v nekaterih panogah zaradi višjih cen narasla, v mnogih pa je tudi zastala, posebno obsežno v onih, ki so navezane na uvoz surovin. Nikakor ni mogoče reči, da ne bi mogel biti uvoz surovin večji, ker si je zasebna iniciativa kljub vsem težavam znala najti pota, da bi dobila te surovine. Žal pa je bila dostikrat pri tem ovirana, in kar je posebno usodno, zlasti takrat, ko je bila še zadnja možnost, da se te surovine dobe.

Na drugi strani pa se je tudi zamudilo polno prilik, da se naša proizvodnja poveča. Tako n. pr. bi mogli z večjo uporabo umetnih gnojil silno dvigniti donosnost naše zemlje. Izven vsakega dvoma je, da bodo prihodnje leto agrarni proizvodi še vedno zelo iskani in da bo njih cena dobra. Ali res ni mogoče doseči, da bi kmetovalci del svojega letošnjega izkupička naložili tudi v umetna gnojila?

Namen dirigiranega gospodarstva je tudi v tem, da se okrepi gospodarska neodvisnost dežele. To pa je zopet dosegljivo le s sodelovanjem zasebne iniciative, katere sodelovanje pa se dejansko odklanja kljub vsem lepim besedam o potrebi sodelovanja.

Še manj zadovoljive rezultate pa je dalo pri nas dirigirano gospodarstvo glede procesa razdeljevanja in nabave blaga. Kakor se je postopalo in kakor se še postopa, se dobri rezultati sploh niso mogli doseči. Vse določbe, ki so se izdale v zvezi z izvozom in uvozom blaga, delajo vtis, kakor da se hoče legalna trgovina sploh izločiti iz zunanje trgovine. Uvajajo se monopoli, ki sploh niso potrebni in kjer je zasebna trgovina v popolno zadovoljstvo izvrševala svoje naloge. Še usodnejše je, da se ti monopoli podeljujejo ustanovam, ki so sploh brez vsakih praktičnih izkušenj glede izvozne ali uvozne trgovine. In takšne ustanove, komaj ustanovljene, ki niso še prebrodile niti svojih lastnih začetniških težav, naj kar vodijo težavno in tvegano zunanjo trgovino.

Še slabši je položaj na domačem notranjem trgu. Odkar so se začele težave zaradi zunanjih političnih dogodkov, je legalna trgovina tista, proti kateri so z vso dolednostjo naperjeni vsi predpisi in določbe. Sedaj se je položaj naše domače in nacionalne trgovine še bistveno poslabšal, ker ne more niti dobiti blaga. Na silo se favorizirajo zadrage, tudi majhne zadrage, ki nikdar niso znale dose-

či nobenega poslovnega uspeha, na škodo legalne trgovine, ki razpolaga z izkušenim razdelitvenim aparatom in ki ima tudi vso potrebno dobro voljo, da pri razdeljevanju blaga sodeluje. Pa vse kaže, da se navzlic temu hoče trgovino izločiti iz razdeljevalnega procesa, ker se ji vedno bolj zožuje delokrog in krči njen obseg. Kako pa se hoče

brez trgovine doseči dobro funkcioniranje razdeljevanja blaga je prav tako nerešljivo vprašanje, kakor je kvadratura kroga.

Dirigirano gospodarstvo more biti uspešno le, če se posluži najprej vseh obstoječih vrednot in če nove ustvarja le takrat, kadar obstoječih ni. Samo slabe posledice pa mora imeti dirigirano gospodar-

stvo, ki se ne zna poslužiti obstoječih vrednot, ki ne zna najti sodelavcev in te celo odklanja, na njih mesto pa postavlja one, ki so brez strokovne usposobljenosti in brez praktične izkušnje. Ni dirigiranje gospodarstva le v tem, da se dirigira, temveč smisel in pomen dobi šele takrat, kadar se prav dirigira.

čati proizvodnjo. Da se prepreči kolebanje cen, se skuša razširiti izvoz tudi na kraje, ki dosedaj pri izvozu niso sodelovali, tako n. pr. se je sedaj dogovoril z Nemčijo izvoz buš. Ovce so se najprej izvažale iz Južne Srbije, nato so se začele izvažati tudi iz Srema, Slavonije in Vojvodine in sedaj so na vrsti tudi ovce iz Like, Zagorja in Bosne.

Sedaj je nastala sezona za izvoz puranov. Kljub vsemu prizadevanju se še ni mogel doseči sporazum glede cen, ker nam nudi tujina prenilne cene. Upamo pa, da se bo mogla doseči cena, ki jo zahtevajo kmetje, namreč 12 din za kilogram.

Pri uvozu

so največje težkoče glede uvoza surovin. Bombaž iz Turčije že prihaja v državo in ravnokar je odpotovala naša delegacija v Moskvo, da se dogovori glede nabave sovjetskega bombaža. V kratkem se začne tudi pogajanja z Italijo glede nakupa novih količin bombažnega prediva v smislu dogovorjenih kontingentov. Z Nemčijo je bil sklenjen sporazum o dobavi stanične volne. Upamo nadalje, da bo mogoče premagati vse težave in da nam bo mogel naš parnik pripeljati iz Amerike surovin v vrednosti 100 milijonov din.

Vse kaže, da se naši ljudje še vedno ne zavedajo v zadostni meri, da živimo v vojnih razmerah in da vlada povsod okoli nas vojni pritisk. Če se primerjajo težave, ki jih morajo prenašati druge države, da si zagotovo vsaj najbolj potrebno blago, potem bi pač lahko pričakovali od naših ljudi več potrpljenja, več požrtvovalnosti in več smisla za celoto.

Vojna je strahotna zadeva in njene posledice zadenejo vse narode. Težkoče, ki jih povzroča vojna, se ne morejo reševati z letaki in babjim klepetanjem.

Uvedene bodo krušne karte

Predsednik HSS dr. Maček je na velikem zborovanju Gospodarske Sloge v Zagrebu imel velik govor, v katerem je dejal, da sta trgovinski minister dr. Andres, nato pa tudi ban dr. Šubašić podpisala uredbo, po kateri mlini ne bodo več smeli mleti moka št. 0, temveč se bo morala iz vse pšenice namleti enotna moka. Samo nekaj mlinov bo smelo pod posebnim državnim nadzorstvom še nadalje mleti moko št. 0. Od januarja dalje se bo morala krušna moka mešati iz pšenične in koruzne moka. Pšenični moki se bo dodalo 30% koruzne. Kljub tem ukrepom pa si bomo le težko zagotovili kruh do prihodnje žetve. Ni zato izključeno, da se bo smel ob ponedeljskih in torkih prodajati samo koruzni kruh.

Moka se dosedaj ni dobro razdeljevala, je dejal nadalje dr. Maček. Sedaj da se bodo vse napake popravile. V mestih se bodo morale uvesti krušne karte. Vsak bo moral na pošteno besedo izjaviti, če ima zalogo moka ali žita. Dokler svoje zaloge ne bo porabil, ne bo mogel uporabljati krušnih kart. Če bi se pa ugotovilo, da je prikril svoje zaloge, bo zelo strogo kaznovan.

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Pripomba k pripombi

Skrb za pravilno prodajo olja

V nedeljskih slovenskih listih je bilo objavljeno naslednje:

»Ministrstvo za trgovino in industrijo je doznalo, da prodajajo veletrgovci olje, ki ga dobavijo tovarne za svoje veletrgovine, v veliki meri v svojih detajlnih trgovinah neposredno potrošnikom, in sicer čisto v količinah, ki presega njihovi običajni odjem oz. potrebo, kakor tudi potrošnikom, ki niso njihovi stalni odjemalci. Na navedeni način veletrgovci zmanjšujejo količine olja svojim odjemalcem-maloprodajalcem ter čisto celo izključujejo neko število maloprodajalcev od dobav olja, da bi na ta način zagotovili sebi čim večji dobiček. Tak način postopanja veletrgovcev v današnjih prilikah je vse obsodbe vreden, ker se tako preprečuje redna in pravilna razdelitev jedilnega olja.

K gorenjemu opozorilu pripominja »Prevod«, da bo vodil strogo kontrolo nad prodajo olja in ne bo dovoljeno veletrgovcem prodati v njihovih maloprodajalnah večjih količin olja, kakor pa v lanskem letu. Maloprodajalci naj pa sporoče vsak utemeljen primer kratenja dobave olja »Prevodu«, ki bo uredil vse potrebno, da bo dobava pravilno izvedena.

Pripomba Prevoda zahteva na vsak način novo pripombo. Je sicer prav lepo, če Prevod obljublja, da bo vodil strogo kontrolo nad prodajo olja in da ne bo dopustil, da bi bili maloprodajalci oškodovani. Skrb Prevoda za maloprodajalce nas v resnici iskreno veseli in upamo, da se bo v enaki meri pokazala tudi pri prodaji moka ter vseh drugih živil in da dnevnom redu, v bodoče ne bo več.

Zaradi objektivnosti pa moramo dostaviti Prevodu pripombo le še nekaj besed. Razdelitev blaga je mogoča do pičice pravilno le, če je prvič zadosti blaga na razpolago in če je tudi že vnaprej do podrobnosti določeno, koliko ima vsak potrošnik pravice do tega blaga. Ne prvi in ne drugi pogoj pa pri nas nista dana. Grosisti v Sloveniji ne dobivajo onih količin, ki bi bile potrebne, da krijejo vse zahteve svojih potrošnikov. Ker teh količin ni, zato tudi ne morejo vsem ustreči.

Ne dobe pa zadostnih količin ne samo iz razloga, ker bi blaga primanjkovalo, temveč ker se že od vsega početka pri dodeljevanju blaga na debelo postopa nepravilno. Tako se nam poroča, da se nekaterim zadrugam naravnost vsiljuje mnogo večje količine blaga, kakor pa so jih one zahtevale. Seveda je potem blaga za druge zmanjkalo.

Kontrola Prevoda bo zato zelo polovičarska, če ne bo veljala tudi prvotni razdelitvi blaga in če se

ne bo raztezala tudi na kontrolo dobav zadrugam.

Pripominjamo, da ne gre le za prodajo olja, temveč tudi drugih predmetov, zlasti moka. Že na seji ožjega odbora Zveze trgovskih združenj se je konstatiralo, da dobiva Slovenija mnogo premalo moka. Posebno na slabem je glede moka Ljubljana, dočim so prejele nekatere zadrage na deželi, kjer pomanjkanje živil nikdar ne more biti tako ostro ko v Ljubljani, relativno mnogo večje količine. Prav zelo hvaležni bi bili Prevodu, če bi to zadevo pojasnil. Najbolje bi tej prošnji ustregel, če bi kar objavil, na katere naslove in v kakšnih količinah se je v Slovenijo došla moka in tudi drugo blago razdelilo.

Naše mnenje je namreč, da je danes še vedno javna kontrola najboljše kontrola. Zato bi tudi bilo želeli, da bi bila ta kontrola mogoča tudi za zavode s privilegiranim položajem, in za te še prav posebno. Zakaj? Na to vprašanje ni treba odgovarjati.

Mnenja pa smo tudi, da je bila stilizacija Prevodove pripombe silno nesrečna. Danes ima oblast tako veliko sredstev na razpolago, da ji ni treba prav nič groziti, temveč da more takoj vsakega trgovca, ki ne postopa pravilno, poklicati na odgovornost. Že celo pa so neumestne grožnje z visokega. Prav tako tudi ne moremo odo-

bravati duha, ki je v uvodoma citirani notici. Če je kateri veletrgovec kriv, naj se pokliče na odgovornost, zakaj pa metati slabo luč na vse hkrati, tudi na tiste, ki so brez vsake krivde. Naj se že enkrat neha vsako pavšalno sumničenje, ker pomeni to dostikrat le hujskanje. Posebno v današnjih časih pa nam ni potrebno hujskanje niti v najmilejši obliki.

Če prihajajo pritožbe, da razdeljevanje blaga ni brez napak, potem je treba objektivno pregledati ves proces razdeljevanja blaga in brez ozira na levo in desno, brez ozira na privilegirance in nepriviligirance ugotoviti, kje je krivda. In če se ta krivda ugotovi, potem treba tudi poskrbeti, da se odpravi.

Ni pa se nazadnje niti čuditi, če se proces razdeljevanja blaga pri nas ne vrši najbolje, ker se je priznala trgovini, ki edina razpolaga z vsem potrebnim aparatom in tudi s potrebnimi skušnjami, pri razdeljevanju blaga tako neznatna in postranska vloga, da bi bilo čudno, če bi se blago razdeljevalo bolje. Pregovor pravi, da je samospoznanje polovica uspeha in zato želimo, da bi tisti, ki imajo pri oskrbi prebivalstva vso besedo, dosegli čim prej vsaj to prvo polovico uspeha in spoznali to, kar bi morali spoznati. Potem jim bo zagotovljen tudi drugi del uspeha, drugače pa ne!

Zunanja trgovina nevtralnih držav

Izjava dr. Bičanića

Direktor Direkcije za zunanjo trgovino dr. Rudolf Bičanić je dal zagrebškimi novinarjem naslednjo izjavo:

Zunanja trgovina se danes razvija v znamenju splošnih razmer, v katerih dominira ideja oskrbe držav. Kakor se mora gledati glede izvoza v druge države na to, da se s prevelikim izvozom ne škoduje lastni oskrbi, tako se mora paziti, da se uvažajo predvsem samo predmeti, ki so neobhodno potrebni, da je oskrba države s potrebnim blagom čim boljša. Možnosti v tem oziru pa so danes majhne in razmere postajajo vedno slabše.

Glavne težkoče so pred meseci bile devizne narave, danes pa so te težkoče znatno povečane zaradi blokade in protiblokade.

More se reči, da danes mednarodne trgovine v Evropi ni več in ni danes več cilj trgovine doseči čim večji dobiček. Sedaj je mnogo bolj važno pravilno oskrbovanje dežele in zato je povsod zunanja trgovina pod večjo ali manjšo kontrolo države. Nevtralne države se danes ne morejo skoraj neomejeno obogatiti kakor v svetovni voj-

ni. More se reči, da velja sedaj za nevtralne države namesto načela mednarodne trgovine načelo medsebojne pomoči. Zato se ni čuditi, da dobiva zamenjava blaga vedno bolj značaj blagovnih kompenzacij. Glavno je danes blago, ne pa zlato in devize.

Pri agrarnih proizvodih se mora čim prej doseči red v cenah in neka stabilnost. Cene agrarnih proizvodov se morajo spraviti v sklad s cenami osnovnih industrijskih proizvodov, ki jih troši največji del ljudi. To je potrebno že zato, ker preveliko zvišanje naših cen otežkuje naš izvoz. Upa, da se bo zaenkrat posrečilo določiti cene za izvozno blago na višini, ki ustreza domačim cenam.

Značilno je, da kljub zvišanju cen agrarnih proizvodov na notranjem trgu cene znatno kolebajo. Cene svinjam so nekoliko popustile in sedaj se skušajo cene svinjam stabilizirati na podlagi nove cene za koruzo. Zato bi se moglo začeti z izvozom svinj in koruze v Italijo in Nemčijo v smislu sklenjenih dogovorov.

Namera je z načrtnim vezanjem cen koruze, svinj in masti pove-

Zvišanje prodajne cene petroleja

Prodajna cena petroleja za razsvetljavo je od 1. decembra naslednja:

1. cena za potrošnike 9 din za 1 l;
2. cena za prodajalce na drobno 10 din za 1 kg;
3. cena za prodajalce na debelo:

a) če kupijo petrolej v vagonu-cisterni — v polnem tovoru — 9'45 din za 1 kg, franko železniška postaja kupca; b) če kupijo petrolej v sodih in konvah, najmanj 1500 kilogramov ali 100 konev po 14'5 kilograma petroleja 9'75 din za 1 kilogram, franko kupčevo skladišče v sreskem kraju;

4. za konve, v katerih je petrolej, se pobira po 15 din za 1 konev.

5. Monopolna taksa na petrolej se zvišuje in se pobira od 1. decembra dalje:

1. od uvoznikov in rafinerij, ki so zavezani prodajati petrolej v vsej državi po enaki ceni, 400 din na 100 kg petroleja;

2. od uvoznikov in rafinerij, ki niso zavezani prodajati petrolej v vsej državi po določeni cen, 575 din na 100 kg petroleja.

Kako so obremenjeni z davščinami razni industrijski izdelki

V knjigi »Industrija Jugoslavije od 1. 1918. do 1938.«, ki v kratkem izide v založbi »Balkanske stampe«, se med obilnim drugim materialom o naši industriji navajajo tudi podatki o davčni obremenitvi posameznih industrijskih izdelkov. Naslednja tabela kaže davčno obremenitev 18 industrijskih izdelkov:

	Vrednost proizvoda v l. 1938.	posredna davčna obremenitev	Vrednost izdelka na tugu
sladkor	291'7	586'6	878'3
kvas	32'6	29'2	61'8
jedilno olje	149'0	32'3	181'4
čokolada	50'7	8'7	59'4
bonboni	40'8	4'9	45'7
riž, olučen	79'8	13'6	93'5
ocetna kislina	32'6	29'2	61'8
pivo	115'6	88'3	204'1
alkohol	86'5	207'6	294'1
bencin, mešanica	60'5	66'6	127'1
petrolej	24'1	39'1	63'2
milo	95'8	23'9	119'8
soda	32'9	10'9	43'8
papir	254'2	28'2	282'4
obutev	230'4	41'4	271'8
cement	160'9	112'1	273'0
električna energija			
za razsvetljavo	1215'1	303'8	1518'9
za pogon	1104'7	88'4	1193'1
v vsem	4058'4	1715'3	5773'8

Kot posredni davki so všteti trošarine in luksuzni davek. Teh 18 industrijskih izdelkov pomeni približno eno petino vse domače industrijske proizvodnje, s posrednimi davščinami pa so obremenjeni z 42'27% svoje vrednosti.

Med temi predmeti so tudi najvažnejši predmeti za življenje in v teh davščinah je tudi eden bistvenih razlogov, da se je življenje tako zelo podražilo. Posebno visoko pa je obremenjen sladkor. Tu je trošarina skoraj dvakrat tako velika kakor pa je vreden predmet sam. S tem je pač zadosti jasno povedano, da bi se morala ta trošarina znižati.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 7. decembra objavlja: Naredbo o podaljšavi prehodnih določb k naredbi o kontroli izvoza lesa, lesnih izdelkov in gozdnih proizvodov — Pravilnik o ustroju železniške straže — Nove cene soli — Zvišane prodajne cene petroleja — Maksimiranje cen stari gumijevi obutvi in odpadkom od gumija, izvezemši avtomobilске zunanje in notranje gume — Popravek v uradnem priobčilu centrale za kurivo — Odredbo glede zvišanja števila vajencev v strokah strojnih ključavničarjev, kleparjev, livarjev, pasarjev in kovinostrožcev, zlatarjev, graverjev, mehanikov, optikov ter urarjev — Popravek v banovi odredbi o minimalnih mezdah za nekvalificirane delavce — Objavo o spremembi meje župnij Vransko in Sv. Jurij ob Taboru.

Naši trgi v novembru

Poročilo Ljubljanske borze

Devizni trg

Skupni devizni promet v novembru je dosegel že višino iz normalnih let (1927., oz. 1928.), ker izkazuje din 75.680.504'81. Vse od leta 1931. pa do danes še ni bil dosežen tako velik mesečni devizni promet na ljubljanski borzi. Seveda pa gre ta izredni porast predvsem na račun velikih zaključkov v čekovnih markah po privatnem kliringu na bazi starega tečaja din 14'80, ker vsak naš uvoznik raje pohiti z vplačilom RM na tej bazi, da tako izkoristi ugodne pogoje jugoslovansko-nemške nedavne pogodbe; kajti po prvem oktobru sklenjene kupčije bodo obračunavane že na bazi novega tečaja din 17'82 za eno RM. Zanimivo je pri tem omeniti, da je bil že v oktobru rekordni promet z nemškimi čekovnimi markami — še celo presežen v novembru za približno 1'3 milijona din ter je znašal okoli 60'6 milij. din! Razen v tej devizi je bil tokrat tudi povečan promet s švicarskimi franki za približno 2'4 milij. din na 9'4 milij. din v primeri s prometom devize Curih, ki je v oktobru presežal 7 milijonov dinarjev. Še večji porast zaključkov kaže deviza New York, ker so bili perfekturni v oktobru 1940. do višine 1'2 milij. din, v novembru t. l. pa že do višine 5'7 milij. din. Poleg tega so bili tudi malenkostni zaključki v devizi Solun in Praga.

Devizni promet v novembru je bil za 7'4 milij. din večji nego v oktobru letos, a celo za 34'2 milij. din večji kot v oktobru 1939. ter za 37'8 večji kakor v oktobru 1938. V primeri z novembrom 1939. pa znaša porast deviznih zaključkov nad 30 milij. din, še znatno več, t. j. za približno 40 milij. din večji je bil devizni promet v letošnjem novembru napram novembru leta 1938.

Celotni devizni promet v enajstih mesecih 1940. je znašal na naši borzi 528'8 milij. din ter je potemtakem že celo presežal totalni promet v letu 1939. za nad 12'3 milij. din. V primeri s prometom (brez decembra) v letu 1939. pa znaša porast celih 65 milij. din, a nasproti prometu v enajstih mesecih 1938. pa nad 187'4 milij. din, kar je vsekakor zelo razveseljiv napredek.

Efektini trg

Tendenca za državne vrednostne papirje je bila skoro nespremenjena stalna, prometa ni bilo. Tendence za privatne papirje je bila trdna oziroma čvrsta.

Državni efekti so notirali dne

	4. nov. 1940.	2. dec. 1940.
Inv. posojilo	99 101	99 —
8% Blair. pos.	99 100	100 102
7% Blair. pos.	92 95	94 95
Seligman. pos.	100 102	100'5 —
Agr. obv. (1921)	58 60	57 58
Begluske obv.	75 77	— 77
Stabilizac. pos.	95 97	95 96
Obv. dalmatinskega agrarja	69 71'5	70 71
Vojna škoda	443 445	443'5 444

Delnice Narodne banke so beležile najvišje dne 22. nov. 1940. na bazi din 6.800 v povpraševanju in din 7.000 v ponudbi, najnižje pa 4. in 5. XI. 1940. na bazi 6200 din za denar in 6500 din za blago. Nasprotno pa so delnice Kranjske industrijske družbe notirale dosledno nespremenjeno na bazi 136

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično s n a ž i obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika sragee, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

din za denar oziroma v povpraševanju, brez blaga. Delnice Trboveljske premogokopne družbe so koncem oktobra in v začetku novembra notirale 340 din v povpraševanju ter 350 din v ponudbi, obdržale ta tečaj vse do srede minulega meseca, nato pa imele stalno čvrstejšo tendenco. Svoj najnižji

tečaj so dosegle delnice TPD dne 14. XI. 1940., in sicer 335 din za denar, a 345 din za blago, svoj najvišji tečaj pa koncem novembra, t. j. 360 din v povpraševanju ter 370 din v ponudbi. Dne 2. decembra t. l. je bil perfekturno tudi zaključek v tem efektu na bazi 360 din.

Blagovni trgi

Žitni trg

Tendenca za žito in mlevske izdelke je bila ves čas nespremenjena trdna, promet pa nezadovoljiv. Zaključena je bila prekmurska koruza v storžih na bazi 125 din, sredi novembra po 130 din, dalje umetno sušena sremska koruza po tečaju 265 din in 270 din; prodano je bilo prekmursko proso po 355 din v začetku novembra, prav tako je bila zaključena tudi prekmurska ajda v začetku m. m. na bazi 330 din, sredi novembra po 340 din, koncem novembra pa po 350 din in 355 din. Zdrava (z največ 14% vlage), garantirano za mletav sposobna prekmurska koruza je bila proti koncu novembra prodana že na bazi 276 din.

Na ljubljanski borzi je notirala koncem novembra stara koruza, par. Indijca, 335—345 din, nova umetno sušena za promptno dobavo pa 265—270 din, dalje baška rž 335—340 din franko nakladalna postaja; baški, sremski in slavonski oves na bazi 320—325 din, novo proso 330—335 din, gorenska ajda pa 335—340 din. Nespremenjeno je beležila moka, t. j. »0« baza (pšenična, baška in banatska) 840 din franko skladišče v Ljubljani, enotna krušna moka 455 din, otrobi (enotni) pa 220 din (brez vreč).

Od začetka decembra t. l. dalje ne beleži koruza zaradi oblastnega maksimiranja cen v smislu zadnje ministrske naredbe.

Lesni trg

Tendenca za mehki les je bila nespremenjena stalna, za trdi pa deloma trdna oziroma za frize (hrastove) in mecesnove deske celo čvrsta. Promet je bil razmeroma slab; še največji zaključek je bil v smrekovih deskah po tečaju 750 din, manj pa 700 din, 675 din, najmanj pa na bazi 650 din. Deske smreka-jelka so bile prodane na bazi 680 in 720 din, jelovi morali po tečaju 760, 790 ter 810 din, trami jelovi in smrekovi na bazi 300 din, 320 in 330 din. Bukovi frizi so bili prodani po 800 din, hrastovi boulsi po 1500 din, hrastove pariške deske v komisijskih dimenzijah po 1450 in 1500 din, smrekovi trami pa so bili zaključeni tudi po 400, 410 ter 420 din.

Vojno stanje in nabave iz vojskujočih se držav

Iz razsodbe državnega sveta št. 21.466 z dne 1. XI. 1940.:

»Neka trdka, ki je v pogodbeni zavezi do države, da v dogovorjenem roku dobavi avtomobilске dele določene tvrdke, je zaprosila za podaljšanje dogovorjenega roka, ker predstavlja vojno stanje države, iz katere bi se morali uvoziti dotični deli, vis maior v smislu čl. 99a zakona o drž. računovodstvu in zato ni upravičenosti za kaznen iz tega predpisa. Upravna oblast je podaljšala tvrdki rok, to da z uporabo kazenskih sankcij iz tega predpisa. Trdka je zaradi tega vložila na državni svet tožbo, ki pa je bila zavrnjena z razsodbo, da je bila že v trenutku sklenitve dogovora dotična država v vojnem stanju in da zato v smislu čl. 99a zakona o drž. računovodstvu za to okoliščino ni govora o »vis maior«, ki bi v smislu cit. člena izključevala kaznen po tem predpisu.

Smrekovi kolci so bili kupljeni po 15 din za kos, bukovina goriva drva pa po 120 din za 1 prm, a hrastova drva za tanin od 10 cm navzgor po 14 din za 100 kg.

V novembru je narasla cena za smrekove-jelove hlode približno 10 din pri kbm, isto toliko pri bukovih hloidi, a pri hrastovih za približno 15 din; za prav toliko se je podražil mecesen ter hrastovi frizi.

Danes notirajo na ljubljanski borzi hrastovi hloidi v I/II kakovosti, v premeru od 30 cm dalje 260—410 din, bukovni hloidi za furnir, čisti, v premeru od 40 cm navzgor 290—340 din, a bukovni hloidi I. in II. kakovosti v premeru od 30 cm dalje 210—260 din, monte hloidi smreka-jelka I/II pa 250—310 din za 1 kub. meter franko slovenska nakladalna postaja. Hrastovi frizi I. kakovosti v širini 5—7 cm notirajo 910—1000 din, v širini od 8 do 12 cm pa 1110 do 1210 din. Neobrobjeni plohi v I. in II. kvaliteti za izdelavo pohištva beležijo danes: 740—850 din brestovi, 700—800 din lipovi, 720 do 820 din javorjevi, a 790—870 din jesenovi plohi. Deske-plohi mecesnovi I/III notirajo od 1160 do 1350 din v dolžini 4 m, ter široki od 16 cm navzgor. Brzojavni drogovci stanejo danes od 225 do 265 din za kub. meter, oglje, bukovno, vilano pa 86—96 din za 100 kilogramov franko vagon slovenske nakladalne postaje.

Situacija na našem lesnem tržišču je ostala v splošnem nespremenjena, cene pa so nekoliko porastle. Izgledi niso jasni z ozirom na predvideno kontroliranje našega izvoza, ki se pa prične brzkone šele s 1. januarjem 1940. Domači konsum je bil znatno večji kot sicer v prejšnjih letih v tem času, to pa velja zlasti glede stavbnega gradiva oziroma gradbenega lesa merkantilnih dimenzij in običajnih kvalitet, ki jih potrebuje precej posebno vojaška uprava za nujne gradnje v večjem obsegu. Izvoz je srednje živahen, predvsem v Italijo in Nemčijo. Zaloge so zelo skromne v pogledu res suhega blaga (smreka-jelka), produkcija pa je še precej zadovoljiva in naši lesni obrati so bili polno zaposleni, kar velja prav posebno še za izdelovanje tesanega blaga.

Politične vesti

Glavni namen potovanja grofa Csakyja v Beograd je po poročilu tržaškega »Piccola« sklenitev prijateljskega pakta med Jugoslavijo in Madžarsko.

Madžarski listi komentirajo bližnji obisk zun. ministra grofa Csakyja v Beogradu v tem smislu, da bo madžarsko-jugoslovansko sodelovanje, dopolnjeno z bolgarskim prijateljstvom, najbolj zanesljivo jamstvo, da se ohrani v vsej južnovzhodni Evropi mir.

Bolgarski listi so začeli v zadnjem času poudarjati miroljubnost Bolgarske do Turčije. Tako poudarja list »Mir«, da bolgarske želje niso šle nikdar čez turške meje in zato moreta živeti obe državi v večnem miru.

V. Papen je baje predlagal turški vladi, da bi posredovala med Grčijo in Italijo, da bi se sklenil mir. Velesili osi bi pristali na mir, če bi se Grčija odovedala angleškemu jamstvu. Turška vlada pa je posredovanje odklonila.

Položaj gen. Antonescu v Romuniji se je v zadnjem času močno

okrepil, ker se more opreti ne le na vojsko, temveč tudi na desno krilo legionarjev. Zanj pa so se izjavili tudi bivši frontni vojaki.

Na vprašanje, kako Nemčija gleda na romunsko-madžarski spor, ki je postal v zadnjem času zopet zelo viden v protestu madžarskega min. predsednika Telekija proti govoru gen. Antonescu v Albi Juliji, so odgovorili v Berlinu, da presojajo ta spor zelo mirno in da ga smatrajo že kot vsakdanji pojav. Ker je Nemčija v prijateljskih odnosih z Romunijo in z Madžarsko, bo Nemčija vsekakor delala na to, da se ta spor uglaadi.

Britanski poslanik v Budapešti je po nalogu svoje vlade protestiral pri madžarski vladi, ker je ta ukinila poljsko poslanstvo v Budapešti. Britanska vlada vidi v tem neprijateljski akt.

Maršal Badoglio je podal ostavko na položaj šefa italijanskega generalnega štaba. Za šefa gen. štaba je imenovan armijski general Ugo Cavallero, ki je danes star 60 let.

Razrešen je bil svojih dolžnosti vrhovni poveljnik italijanskih oboroženih sil na Egejskem otočju general Cesare de Vecchi. Za njegovega naslednika je bil imenovan general Bastico.

Ameriški listi pišejo, da pomeni odstop maršala Badoglija ter imenovanje generala Cavallera za šefa gen. štaba, da bo sedaj Italija sprejela že večkrat ponudeno nemško pomoč. Badoglio je to pomoč odklanjal in zato ni imel njegov sestanek z gen. Keitelom v Innsbrucku uspeha. Gen. Cavallero pa je odločen pristaša čim ožjega sodelovanja Italije z Nemčijo in bo sedaj to misel do konca izvedel. Iz Rima tudi že poročajo o bližnjem sestanku Cavallera z gen. Keitelom.

Šef italijanskega mornariškega štaba admiral Cagnani je odstopil. Za njegovega naslednika je imenovan admiral Arturo Riccardi, za podčelnika štaba pa je imenovan admiral Campioni.

Novi šef italijanskega gen. štaba Cavallero je izdal dnevno povelje, v katerem naglašja, da bo storil vse, da se doseže zmaga.

Grške čete so zavzele pristanišče Porto Edda (Santi Quaranta). Italijani so na umiku mesto zažgali.

Italijansko 184. vojno poročilo pravi, da so italijanske čete odbile napade na levo krilo 9. armade. Poročilo govori nato o izvidniških ter letalskih akcijah. Sovražna letala, ki so prišla nad Valono, so bila hudo napadena. Dve letali sta bili sestreljeni, verjetno pa še dve nadaljnji.

Grško poročilo z dne 8. decembra popoldne poroča o vkorakanju grških čet v Argirokastro. Kasneje poročilo pa javlja zasedbo mesta Delvina. Poročilo pravi nadalje, da so se razvili na severu hudi boji, ker hočejo Italijani na vsak način ustaviti grško prodiranje proti Elbasanu.

London 30 ur ni doživel nobenega zračnega napada. Znova pa je bil bombardiran Bristol. Angleški letalci so napadli več industrijskih objektov pri Düsseldorfu ter pristanišča mesta.

Reorganizacija francoske vlade se pričakuje ter bi v vlado vstopil tudi Flandin, ki je že prišel v Vichy. Prevzel bi notranje ministrstvo.

Iz Berlina uradno demantirajo vest, da bodo Francozi iz Alzacije ravno tako izseljeni, kakor so bili Francozi iz Lorene.

Španski zun. minister Suñer je sprejel nemškega in italijanskega veleposlanika.

Minister Atlee je izjavil na seji spodnje zbornice, da ne bo Vel. Britanija za vojni material odstopila niti pidi svoje zemlje.

Ameriški admiral Stirling je izjavil, da bi morale Združene države Sev. Amerike zasesti francoski otok Martinik. S tem bi se plačal francoski vojni dolg Ameriki. Na drugi strani pa pomeni otok Martinik stalno nevarnost za Ameriko, dokler je v rokah Francije.

Znani avtomobilski tvornicar Henry Ford je izjavil, da je osebnopripravljen dati Vel. Britaniji kredit, če bi ga angleška vlada zaprosila za kredit. Izjava Forda, ki je bil znan izolacionist, je izzvala v ameriški javnosti senzacijo.

Tass poroča, da je zastopnik japonskega zun. ministra sprejel sovjetskega veleposlanika Smetanina ter mu izjavil, da čl. 3. pakta med japonsko in nankiško vlado, ki govori o borbi proti komunizmu, nikakor ni naperjen proti Sovjetski Rusiji, temveč velja ta dogovor le za notranje razmere obeh držav. Japonska je odločena, da zboljša svoje odnose s Sovjetsko Rusijo. Smetanjin je nato odgovoril, da njegova vlada sprejema to izjavo, da pa mora izjaviti, da ostanejo odnosi Sovjetske Rusije do Kitajske nespremenjeni (kar pomeni, da bodo sovjeti še nadalje podpirali Čangkajsko).

Novi predsednik Mehike Camacho bo obnovil diplomatske stike z Vel. Britanijo, ki so bili pretrgani l. 1938.

Denarstvo

Najveća nemška banka v Jugoslaviji

V Beogradu je bila izredna skupščina delničarjev Občne jugoslovanske bančne družbe. Na skupščini je bilo soglasno sklenjeno, da se delniška glavica banke zviša od 60 na 100 milijonov din. Nato so bili izvoljeni v novi upravni odbor med drugim: Franz Neuhäuser, nemški gen. konzul kot predsednik, dr. Johan, direktor Credit-anstalt-Bankvereina na Dunaju kot podpredsednik, Hermann Abs, direktor Deutsche Bank v Berlinu, Nikola Berković, predsednik Zemaljske banke v Sarajevu, dr. Fritscher, direktor Credit-anstalt-Bankvereina, dr. Emil Müller, direktor Basler Handelsbanke, dr. Pilder, direktor Dresdner Banke, dr. Schmidt, direktor Göringovih zavodov, Jacobus Söngen, svetnik nemške Državne banke, Dragan Tomljenović direktor Juganila v Beogradu, in Tanasije Zdravković, trgovec v Beogradu.

Banko bo vodil še nadalje dr. Georg Saalon.

Z zvišanjem delniške glavice postaja Opšte jugoslovanske bankarsko društvo največji zasebni denarni zavod v Jugoslaviji, ki pa je čisto pod vplivom Nemcev ter je največja nemška banka na Balkanu.

Skok tečajev na beograjski borzi

Kakor pišejo beograjski gospodarski listi, sta na beograjski borzi posebno ugodno vplivala dva dogodka: pomembni govor kneza namestnika Pavla ter madžarsko iskanje jugoslovanskega prijateljstva. Borza je videla v tem dokaz, da je najmanj za sedanjost zimo vojna na Balkanu izključena. Tečaj so se zato dvignili in naš vodilni papir, kar je vojna škoda, od 444 na 448.

Tudi celotni promet se je zvišal in sicer za več ko 4 milijone na 472 milijona, od česar je odpadlo na devizni promet 437 milij. din. Promet v vrednostnih papirjih se je zvišal od 2'4 na 3'5 milij. din. Pripomniti je treba, da se občuti na efektivnem trgu pomanjkanje blaga.

Gibanje tečajev je razvidno iz naslednjih števil:

	29. XI.	6. XII.
25% vojna škoda	444—	448—
7% investicijsko	99'50	99'50
4% agrarne	58—	58—
6% begluške	77—	77'50
6% dalmatinske	70—	71'50

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Kot guverner je Roosevelt »kumuliral« najbolj inteligentnemu in konstruktivnemu programu za pomoč farmerju, kar jih je kdaj država poznala. Delavstvu, »organiziranemu in neorganiziranemu«, se je izkazal zanesljivega prijatelja s pospeševanjem delavske zakonodaje. Kot guverner je tudi ojačil zakonodajo starostnega varovanja, odločno delal za zmanjšanje brezposelnosti in sklical izredno sejo zakonodajne oblasti radi pomoči obubožanim. Skrbel je za pravice konsumenta, zahteval od obkorporiranih podjetij »dobro opravljane službe za zmerno plačilo« in je skrbel, da so se izvrševali zakoni, »ki resnično zaščitijo reveža ter malega človeka, bodisi farmerja, malega podjetnika ali malomeščana«.

Zdaj je bil Franklin D. Roosevelt pozvan na boj za predsedništvo. Kaj bo iznašel za pomoč proti katastrofalnim pretresom? »Roosevelt je za globoko segajoče

6% gozdne	69'75	71—
7% Blair	95'25	96—
8% Blair	101—	102—
7% Seligman	101—	102—
7% stabilizacijsko	96—	96—

Na deviznem trgu je najpomembnejši dogodek stabilizacija angleškega funta na višini 217'50. Dolar je še nadalje po 5500, šv. fr.

po 1276 in švedska krona po 1311'19.

Nemške klirinške marke so se večinoma še kupovale po starem tečaju (za 1,638.000 RM), po novem pa znatno manj (za 207.033 RM). Grški boni so bili še nadalje po 42 din. Zelo pa jih je primanjkovalo.

Vlada je odločila, da se v Splitu ustanovi podružnica Poštne hranilnice. Pri tej priliki znova opozarjamo na potrebo ustanovitve podružnice Poštne hranilnice v Mariboru.

Hranilnica banovine Hrvatske ustanovi v Osijeku svojo podružnico. Predlog, da bi se nova podružnica fuzionirala z Mestno hranilnico v Osijeku, je bil od mestne uprave odklonjen.

Cene surovim kožam Maksimiranje, ki ne bo zadovoljilo

Urad za kontrolo cen je določil naslednje maksimalne cene surovih koži domačega izvora:

1. Za goveje kože vseh tež 23 din za 1 kg, za telečjo kožo z glavo in nogami 26 din za 1 kg, za telečjo kožo brez glave in kratkimi nogami 31 din za 1 kg, za kožo juncev z glavo in nogami 23 din za 1 kg, brez glave in s kratkimi nogami 26 din za 1 kg, za konjsko kožo 18 din za 1 kg, če je krajša od 220 cm od 200 do 210 cm za 10% ceneje, od 180 do 199 cm za 20% ceneje, od 150 do 179 cm za 30% ceneje, koža žrebet pa za 40% ceneje. Suha goveja koža 60 din za 1 kg, suha telečja koža 70 din za 1 kg, razpeta goveja koža, suha, 82'50 din za 1 kg.

2. Cene, navedene v točki 1., veljajo za parireto franko vagon Beograd, za dravsko banovino pa za parireto franko vagon Ljubljana.

3. Pri prevzemanju kože brez soli se mora odšteti kolo pri govejih kožah za poletne mesece 15%, za zimske 12%, pri telečjih kožah pa za letne mesece do 10%, za zimske do 7%.

4. Tako ugotovljeni osnovni ceni, ki velja za trgovce s surovo kožo in za predelovalce, lahko trgovci dodajo na račun svojega bruto-zasluzka 10% pri goveji, telečji in junčji koži, 2—10% pa pri konjski koži.

5. Banske uprave bodo določile po navodilih urada za kontrolo cen cene kože po čl. 2. uredbi, pri čemer bodo vzele za osnovo po tem sklepu določene cene surove kože.

Ta sklep stopi v veljavo, ko ga razglase »Službene novine«.

Ta določitev maksimiranih cen industrijskih krogov pač ne more zadovoljiti. Še 4. decembra je usnjarski osek Zveze industrijcev v Ljubljani razpravljal o maksimiranju cen za surove kože na podlagi 23 din za 1 kg nakupne teže. Usnjarski osek je znova opozoril resorne ministre ter Urad za kontrolo cen, da ta cena ni sprejemljiva ter v svojem opozorilu svoje stališče tudi tehtno utemeljil.

Opozoril je, da je sedanja tržna cena za surove kože 30—32 din in da je torej cena 23 din nerealna.

Izkušnja uči nadalje, da ima maksimiranje cene kot izoliran ukrep neizogibno za posledico, da blago zgine s trga ter najde odjemalce po nelegalnih kanalih. Prodaja, ki dela na ta način, navija cene in zato se na ta način ne doseže znižanje cen, temveč baš nasprotno njih zvišanje.

Usnjarska industrija, ki želi sodelovati z oblastmi, predlaga zato naslednje:

Da se doseže stabilizacija cen surovih kož, usnja in obutve, je poleg maksimiranja cen na realni osnovi, t. j. več ali manj v skladu s tržno ceno, potrebno še dvoje:

1. Monopol za nakup surovih kož naj se poveri centralni ustanovi usnjarske industrije, kakor je to že predlagano ministrstvu za trgovino in industrijo.

2. Vsak, ki bi prodajal surove kože drugim oz. po višji nego maksimalni ceni, naj se strogo kaznuje. Monopolska nabavna centrala bo skrbela za to, da se prijavi oblastem vsi primeri nelegalnih prodaj, za katere bo zoznala. Ako bodo sodne in policijske oblasti hitro in učinkovito poslovale, se bo stabilizacija cen brezpogojno dosegla.

Zvezi industrijcev je čast tem svojim predlogom dodati opozori-

tev, da je javni interes v tem, da se cena kož zniža. Smatramo pa, da skoki v gospodarskih stvarih niso priporočljivi, temveč da je treba najprej stvarno izvesti maksimiranje cen na sedanjem visokem nivoju cen, da se prepreči nadaljnje skakanje cen, s čimer bi bil dosežen prvi cilj. Drugi cilj, znižanje cen, se bo dosegel s postopnim in stalnim zniževanjem maksimalnih cen. Ko bodo lastniki surovih kož videli tak razvoj cen, ki ga je treba izvajati z železno doslednostjo, ne bo nihče zadrževal blaga, ker bi imel namesto zasluzka gotovo izgubo.

Ko dostavljamo te predloge pristojni oblasti, nam je čast opozoriti, da je povzročilo dosedanje odlašanje ureditve tega vprašanja našemu gospodarstvu in zlasti potrošnikom velikansko škodo. Zato prosimo, da se naši predlogi to pot uvažujejo in čimprej oživotvorijo.

Kakor kaže razglas o novih maksimalnih cenah za kože, pa se ti dobro utemeljeni predlogi industrije z usnjem niso upoštevali. Pripominjamo samo še to, da industrija z usnjem nikakor nima interesa, da bi bile cene za surove kože visoke, ker pač nobena industrija noče dragih surovin, ki jih potrebuje. Tem bolj govori zato za objektivno stališče industrije, če se je izjavila za tržne cene, ker so te realne in če je odklonila nižje, za to pa nerealne cene.

Nemški list o jugoslovanskem bančništvu

»N. Wiener Tagblatt« je objavil članek o jugoslovanskih bankah. V članku pravi v glavnem:

Leto 1941. bo za mnoge jugoslov. denarne zavode usodne važnosti, ker to leto ugasne za 202 zavoda zaščita. Ker je bila nekaterim zavodom zaščita podaljšana, poteče za nekatere zavode zaščita še kasneje. Od 1934. pa do danes se je odreklo zaščiti 33 zavodov, 49 pa jih likvidiralo. Po odpravi zaščite ostane blokiranih od prvotne vsote 2729 milij. din še

650 milij. din hranilnih vlog.

Velika težava za denarne zavode je v tem, ker kmetijski dolžniki slabo plačujejo svoje dolgove. Denarni zavodi so zato prisiljeni, da prodajo svoja industrijska podjetja oz. svoje deleže pri njih.

Udeležba tujega kapitala pri jugoslovanskih bankah je bila zlasti zadnja leta zelo spremenljiva. Letos so bile udeležene v po dveh bankah: bivša Avstrija, Nemčija, Češko-Moravska, Madžarska, Švica, Belgija in Nizozemska, v po eni

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi.

Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

pa Monako, Italijo in Anglijo. V zadnjem času sta bile angleška in ena švicarska banka izplačani.

Izven dvoma je, da se zaupanje v banke vrača ter so zadnje tri mesece vloge narasle za 200 na 5.354 milijonov din. Zavodi, katerim letos poteče zaščita in ki niso mogli pokazati večje aktivnosti, bodo morali likvidirati, ker bodočnost pripada le velikim zavodom.

Za bližnjo bodočnost se napoveduje nov bančni zakon. Prihodnje leto se bo tudi šele pokazala reforma pri Narodni banki.

Tečaji vrednostnih papirjev niso mnogo popustili.

Zunanja trgovina

Pogajanja z Italijo zaradi dobave bombažnega prediva med našimi in italijanskimi industrijalci se bodo na iniciativo Direkcije za zun. trgovino najbrže začela sredi tega meseca v Beogradu.

Belgija je ratificirala sporazum, ki je bil dosežen na zadnjem zasedanju nemško-jugoslovanskega stalnega gospodarskega odbora glede plačilnega prometa z Belgijo. Obnova trgovinske zamenjave z Belgijo je sedaj mogoča.

Železniške tarife na bolgarskih železnicah so bile zvišane za 10%. Turški izvozniki so zopet dobili kredite za izvoz v Italijo.

Ravnatelj turškega urada za petroleje se je vrnil iz Romunije ter izjavil, da bo Romunija izvršila vse svoje obveznosti do Turčije ter ji dobavila dogovorjene količine petroleja.

Pomanjkanje železne rude se občuti v Romuniji. Lani je Romunija uvozila v prvih 8 mesecih 74.232 ton, letos pa le 46.336.

Madžarska namerava prihodnje leto napraviti v domačih tovarnah 33 lokomotiv, 758 tovornih in 83 hladilnih vagonov.

Trgovinska zamenjava blaga med Nemčijo in Francijo se vrši na podlagi tečaja 20 fr. frankov za eno marko. Zaključki, ki so bili sklenjeni pred premirjem, pa na tečaju 16'27 franka za eno marko.

Kulturo hmelja nameravajo v Nemčiji omejiti, ker se je v zadnjih letih v Nemčiji preveč razširila. Od vse s hmeljem zasajene površine v Evropi odpade na Nemčijo 55%, dočim je pred leti odpadlo le 25%.

Cena sladkorja v Angliji je bila maksimirana v nadrobni trgovini na 3'5—4'5 penija za funt. Sladkor se je pocenil s tem za 1 peni (okoli 1 din) pri funtu.

ukrepe, ki bodo preprečili ponovitev sedanjega gospodarskega poloma. Zahteva temeljito znižanje carinske tarife — kar bo omogočilo svobodno svetovno izmenjavo blaga; prav tako hoče obnoviti domači trg s tem, da zmanjša razliko med farmerjem in industrijskim delavcem; in s tem, da zagotovi delavcu stalnost zasluzka z varovanjem proti brezposelnosti, ker se čuti enako odgovornega vsem plastem, vsem razredom in vsakemu državljanu. Ko so mu ponudili demokratsko kandidaturu, je »elektriziral konvent« s senzacionalnim poletom iz Albany v Chicago, prelomil tradicije s tem, da je čast takoj na mestu sprejel in se posvetil novemu redu (»new deal«) za ameriški narod.

Sliki predsedniškega kandidata Roosevelta so dodali demokrati skico podpredsedniškega kandidata Garnerja. Prikazovali so ga kot simbol amerikanstva in poudarjali, da je v kongresu zagovarjal postopno obdajbo dohodka in dediščin radi znižanja bremen siro-

mašnim. Nadalje, da je kot vodja poslanske zbornice nastopil proti predsedniku Hooverju, z mnenjem, »da mali podjetniki in posamezniki zaslužijo prav toliko upoštevanja pri državnih posojilih, kakor banke, zavarovalnice in železnice.«

V govoru, s katerim je takoj sprejel kandidaturu, je Roosevelt povedal svoje mnenje o zgodovini zadnjih let. Povedal je, da so v času blagostanja cene zelo malo padle, čeprav so se bili proizvajalni stroški zelo znižali. Konsument je bil pozabljen. Izredno majhen del dobičkov je šel za zvišanje mezd; delavec je bil pozabljen. Tudi za dividende se nikakor ni izplačeval primerni odstotek; delničar je bil pozabljen. Kam so šli ti veliki dobički? V nove in nepotrebne tovarne, ki še zdaj stojé prazne in brez dela. V odpovedne naložbe in na wallstreet-ski odpoklicni trg. »To so dejstva. Zakaj bi si jih zakrivali? V času stiske so republikanci nudili pomoč ljudem na vrhu piramide, po stari domnevi, da se bo pomoč

precejala do dna. V resnici pa niso bili v vsej zgodovini interesi vsega naroda nikdar tako združeni v enem samem gospodarskem problemu... Državništvo in dalekovidnost, prijatelji moji, zahtevata pomoč vsem istočasno.«

Kaj naj se torej sedaj stori? Država mora štediti. Prohibicijo je treba prekiniti. Razčistiti se mora vprašanje vrednostnih papirjev, ki se ponujajo občinstvu; treba je skrbeti za zaposlitev, deloma z dobro organiziranimi javnimi deli. Glede kmetijstva je končni namen demokratske stranke prostovoljno zmanjšanje presežka. Toda potrebni so posebni ukrepi, da popravijo neposredno škodo. Končna odločitev o podrobnostih tega načrta se bo prepustila samim odgovornim skupinam farmerjev.

V zunanji trgovini je Roosevelt obsojal »žične ovire«, ki so jih razpostavili republikanci. Demokratska stranka je bila za znižanje tarif, čeprav je istočasno ponujala zadostno zaščito delavcem in kmetom.

Gospodarska programa republikanske in demokratske stranke sta se presenetljivo skladala. Oba sta bila v bistvu za obstoječo razdelitev bogastva in proti udeležbi države v gospodarstvu. Priznavala sta željo po dobičku kot glavno gibalno pri ustvarjanju dobrin. Oba sta pričakovala, da bo po delovanju svobodnega trga nastala »precej« pravična razdelitev dobrin. Oba programa sta zavrгла politično filozofijo očetov republike in postavila na njeno mesto »naravn« red gospodarstvenikov. James Madison, Thomas Jefferson in Daniel Webster so bili napovedali dobo, ko bodo množice brez vsake lastnine in bo modrost državnikov do skrajnosti preizkušena. Ako so sestavljajci programov sploh kdaj slišali o tem svarilu, so ga pustili v nemar. Njihovo pojmovanje ni računalo z nikakim razvojem ameriške zgodovine, z nobenim temeljnim preustrojem gospodarstva. Zgodovina Amerike jim je bila zaključena. Politiki, ki naj bi računali z realnostjo, so jo popolnoma zanemarili. (Dalje prih.)

Izključenje od drž. dobav

Iz razsodbe drž. sveta št. 22122 z dne 1. novembra 1940.:

V nekem primeru je upravna oblast izključila za 3 leta od vseh drž. dobav neko osebo, ker je bilo z razsodbo pristojnega sodišča ugotovljeno, da je dala ta oseba nekemu organu oblasti denar, da bi dobila določeno drž. nabavo (podkupovanje). Proti temu odloku se je dotična oseba pritožila na državni svet, ki pa je pritožbo zavrnil. Državni svet je namreč razsodil, da podkupovanje drž. uslužbenec zaradi dodelitve drž. nabave ali prodaje pomeni onemogočanje pravilne nabave oz. prodaje blaga in da se s tem delajo drž. oblastem neprijetnosti in težave ter da je za takšno postopanje predvideno v čl. 99.a zakona o drž. računovodstvu izključenje od vseh drž. dobav in prodaj ter da je zato drž. oblast v tem konkretnem primeru pravilno uporabila navedeni zakonski predpis.

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja firma:

Autoprometna družba z o. z., Ljubljana. Obratni predmet: Prevažanje potnikov z osebnimi in tovrstnimi avtomobili itd. Osnovna glavica v višini 200.000 din je vplačana v gotovini 131.875 din, ostalo pa so družbeniki kot bivši člani zadruga vnesli v svojih opravih deležih v družbo. Poslovodje: inž. Knez Tomo, industrialec, in Jurij Verovšek, veletrgovec, oba v Ljubljani. Prokurist: Verovšek Milan, uradnik Kmetijske posojilnice ljubljanske okolice.

Vpisale so se naslednje spremembe in dodatki:

Celjska posejilnica d. d., Celje. Izbrise se zaradi smrti člana upravnega sveta dr. Gvidon Sernec, vpiše pa novoizvoljeni član upravnega sveta Janko Sernec, predsednik okrožnega sodišča v p.

Mohorjeva tiskarna in knjigarna, družba z o. z., Celje, podružnica v Murski Soboti. Obratni predmet: Izdajanje, zalaganje in razpečevanje knjig, duševnih proizvodov, devocionalij, molitvenikov, pisarniških potrebščin itd. Osnovna glavica v višini 200.000 din je vplačana v celoti v gotovini. Poslovodje: dr. Franc Kotnik, ravnatelj, Anton Čestnik, prof. v p., oba v Celju, in Franc Finžgar, mestni župnik v p. v Ljubljani. Družbo zastopata po dva poslovodji.

»Jugosvila«, tvornica svilenih robe, družba z o. z., Maribor. Izbrise dosednji poslovodja Löbl-Laric Vilko.

Paul Pirich, Ptuj. Prokura se je podelila Ervinu Pirichu, zasebno uradniku v Ptuj.

Ruška tekst. industrija F. Vlach, Ruše. Prokura se je podelila Ottonu Stodulki.

Izbrisale so se naslednje ljubljanske firme:

Avtomat — tovarna avtomatov, zaradi končane likvidacije.

Breär & Co., družba z o. z., zaradi končane likvidacije.

Letošnja žetev koruze

Letošnja žetev koruze je v Združenih državah Severne Amerike bila zelo slaba, v Podonavju pa izredno dobra. Združene države pa zaradi tega ne bodo prišle v nobeno zadrego, ker je število živine precej padlo, na drugi strani pa je bil donos vseh rastlin za krmo znatno narasel. Spodnje številk kažejo uspeh letošnje žetve koruze v USA in podonavskih državah.

	1940	1939	1934-1938 povprečje
USA	597'5	665'3	532'7
Jugoslavija	50'0	40'5	46'9
Romunija	40'1	51'6	41'5
Madžarska	28'2	28'3	28'1
Bolgarska	?	8'9	8'1
Turčija	7'3	7'1	5'6

Naloge obč. preskrbovalnih uradov

Da bi se olajšala preskrba prebivalstva, je bila izdana uredba o ustanovitvi občinskih preskrbovalnih uradov. Da bi ti uradi mogli znatno pripomoči k pravilni aprovizaciji prebivalstva, je gotovo. Napačno pa bi bilo staviti v te urade pretiranih nad. Pretirano mnogo pa pričakuje od njih g. Nagode, ki v svojem od nas že omenjenem članku »Banovinski prehranjevalni zavod in občine« piše o nalogah obč. preskrbovalnih uradov naslednje:

V preskrbovalnih uradih naj bi bili poleg zastopnikov občin tudi zastopniki trgovstva, zadrugišništva in konsumentov. Občina pa naj bi s pomočjo teh uradov opravila namesto Prevoda naslednje delo:

1. napravila naj bi popis svoje prebivalstva;
2. ugotovila naj bi za vsakega občana, koliko živil potrebuje;
3. ocenila naj bi pridelek vsakega občana;
4. dala Prevodu živila, ki jih imajo občani preveč;
5. obveščala naj bi Prevod o vrstah in količinah občanom potrebnih živil;
6. med občane naj bi pravilno razdelila od Prevoda prejeta živila;
7. nadzirala naj bi zaloge pri trgovcih, zadrugah in v tovarnah ter o tem poročala Prevodu;
8. skrbela, da bi industrija izpolnjevala določbe uredbe o rezervni hrani;
9. informirala naj bi Prevod o stanju posevkov in
10. skrbela naj bi za prehrano ljudi, ki nimajo za vsakdanje življenje.

Nikakor ne rečemo, da ne bi bil to lep in obsežen program, ki ga naj bi izvajali obč. preskrbovalni uradi. Pač pa rečemo to, da je ta program tako obsežen, da bo ostal samo na papirju, ker naše občine kratko malo za takšne naloge niso usposobljene.

Poleg tega pa se tu nalagajo preskrbovalnim uradom naloge, ki se jih sploh ne tičejo. Tako n. pr.

je stvar kmetijskih referentov, da poročajo o stanju posevkov in brez dvoma morejo kmetijski referenti to delo mnogo bolje opraviti kot pa preskrbovalni uradi. Malo se sme tudi pričakovati od ocene pridelkov občanov po preskrbovalnih uradih. Kakšna je v tem pogledu na deželi praksa, je le predobro znano. Redoma se bo višina pridelkov ocenjevala kolikor le mogoče nizko.

Preskrbovalnim uradom pa se nalagajo ne le nepotrebne naloge, temveč tudi takšne, ki presegajo njih pravice. Vendar niso preskrbovalni uradi nobena nadzorna oblast za industrijo, da bi njim pripadalo nadzorstvo, kako industrije izvajajo določbe o rezervni hrani za svoje delavstvo. Če bi to obveljalo, bi mogli doživeti nov beg industrij iz dežele. Tudi nadzorstvo uradov nad zalogami v trgovinah in zadrugah bi moglo privedi do mnogih nevšečnosti.

Prav za prav od vseh 10 naštetih nalog spada le ena res v delokrog občin oz. njih preskrbovalnih uradov. To je skrb za prehrano revnega prebivalstva. Ta naloga predvsem pripada občinam, ne pa da so le pomožni organ Prevoda. In če bi to nalogo zadovoljivo opravili, bi tudi res mogli biti z njimi zadovoljni. V ta namen pa je potrebno, da dobe preskrbovalni uradi oz. občine tudi potrebne kredite in da participirajo na dobičku, ki ga ima Prevod. Če hoče ta, da so obč. preskrbovalni uradi čisto vpreženi v njegovo službo, naj jih tudi finansira. Na vse zadnje tudi Prevod ne more imeti samopravic, ne pa tudi dolžnosti.

Iz vsega navedenega programa preskrbovalnih uradov se jasno vidi, da je zamisel o teh uradih silno pomanjkljiva in zelo slabo preudarjena. Prav nič pa pri tem tudi niso upoštevane lokalne razmere. Zato pa tudi ni pričakovati, da bi bilo delo teh uradov poseben uspešno. Stvar ni dobro zagrabljena in zato tudi ne more dati tega, kar se od nje pričakuje.

Kako so karteli podražili svoje izdelke

Pojasnilo trgovskega ministrstva

Ker so se v listih pojavili razni članki o delovanju kartelov in o cenah njihovih izdelkov, je izdalo trgovsko ministrstvo naslednje pojasnilo:

Poleg tega, da registrirani karteli prijavljajo ministrstvu za trgovino vsako izpremembo v njihovih medsebojnih pogodbenih odnosih, pa predložijo deset dni pred sejo, na katere dnevno redno je vprašanje izpremembe cen, ministrstvu kalkulacije in izčrpno dokumentacijo razlogov, ki jih vodijo pri izpremembi cen. Ta material s kalkulacijami takoj prevzamejo strokovnjaki za dotično panogo in na podlagi njihovega mnenja izda ministrstvo potrebne ukrepe še prej, preden je sprejet sklep o cenah. Razen tega se mnenja ekspertov od časa do časa predložijo skupaj z elaborati kartelov in referati ministrstva komiteju za revizijo kartelnih sporazumov, ki je bil ustanovljen pred letom dni. Ta odbor poda na temelju tega materiala morebitne naknadne predloge ministru za trgovino in industrijo o problemu cen vsakega posameznega kartela. Zaradi takšnega dela in sodelovanja ministrstva z odborom, je pri določenih kartelih preprečeno vsako zviševanje cen, pri tistih pa, ki so zvišali cen, pa je to dovoljeno le v najpotrebnejši meri.

Na ta način je bilo od celotnega števila več kot sto prijavljenih kartelov le dvajsetim dovoljeno

zvišanje cen do konca oktobra letos v primeri s cenami v avgustu 1939.: Pri oseh 24%, pri svilenih nogavicah št. 6 64%, pri železu 48%, pri žicah in žičnih žeblih 15 do 20%, za pletene žice 5 do 6%, pri hlačevini 26%, pri pesku in mivki 15%, pri vati 30 do 40%, pri litem železu 22'54%, pri pečeh in štedilnikih 22'90 do 26'46%, pri tehtnicah 21%, pri kablilih 27%, pri opekah v Sarajevu 25%, pri superfosfatu 4'71 do 13'76%, pri firnežu 53'30%, pri papirju 22'14 do 27'90% itd. Če se upošteva, da se je indeks cen na veliko v istem času dvignil za 54'5%, indeks cen rastlinskih proizvodov za 97'60%, indeks cen živinskih proizvodov za 45'40%, indeks cen industrijskih izdelkov pa za 42'90%, se vidi, da je bil dvig cen pri kartelih, pri katerih je sploh prišlo do zvišanja cen, relativno manjši od dviga cen na svobodnem tržišču.

Kar se pa tiče tajnih kartelov, ki niso registrirani, pa izdaja ministrstvo vse možne ukrepe, da bi te kartele odkrilo in da bi proti njim ukrenilo primerne zakonske ukrepe. Z uredbo o kartelih imajo prav tako vse oblasti in javne ustanove dolžnost prijaviti take kartele. Sodelovanje zasebnikov v tem pogledu, kakor tudi sodelovanje pri izvajanju kontrole nad pravilno izvedbo odobrenih kartelnih cen, pa ministrstvo zelo rado jemlje na znanje. To sodelovanje se more toliko lažje nuditi, ker je

kartelni register javen in imajo vse osebe možnost, da v delovnih urah ministrskih pisarn ugotove, kateri karteli so predpisno registrirani, kateri so člani posameznih registriranih kartelov, ki so predmet ugovorov itd.

Kakor je razveseljiva ta izjava trg. ministrstva, bi vendar morda bilo dobro, če bi se izpopolnila na naslednji način.

Ministrstvo naj bi objavilo se-

Doma in po svetu

Nj. Vel. kralj Peter je daroval na dan zedinjenja sokolskemu društvu v Karlovcu za njegov oder zaveso s kraljevskim grbom.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je imel na konferenci mestnih svetnikov v Beogradu govor, ki je našel velik odmev tudi v tujini. Med drugim je izjavil: Po zaslugi pametne politike, ki se ne izvaja šele od včeraj, je naš mednarodni položaj dober. Prestali smo že mnogo težav, ne sicer vseh, toda prepričani smo, da bomo, ravnaajo se po dosedanjih načelih prebrodili vse težave in da nam bodo v celoti prizanešene vse težave. Da smo mogli prebroditi vse težave, se moramo predvsem zahvaliti sporazumu. Šele pozneje se bo mogel popolnoma premeriti pomen sporazuma, ko se je v času težavnih mednarodnih razmer uredil ves kompleks notranjih vprašanj. V vseh mednarodnih področjih se morejo sedaj nadaljevati razgovori in pogajanja. Sodelovali bomo tudi pri ustvarjanju novega sistema. Pri tem pa ne bosta prav nič ogroženi naša neodvisnost in naša svoboda. Nato je prešel min. predsednik Cvetković na pritožbe delavcev, ki se pritožujejo, da ne najdejo vedno onega razumevanja za svoje potrebe, kakor bi bilo želeli. Delegaciji delavstva je obljubil, da se bo zavzel za njih težnje, povedal pa jim je tudi odkrito, da v svojih željah ne smejo uganjati nobene demagogije. Predsednik vlade je naglasil potrebo, da se doseže harmonija in sodelovanje med kapitalom in delavstvom. Na konec svojega govora je govoril predsednik vlade še o komunalni politiki ter o potrebi, da pri delu za napredek občin sodelujejo delodajalci in delojemalci. Njemu se je to v Nišu posrečilo in zato je dosegel Niš v zadnjih 10 letih tako velik napredek, kakor le redko katero mesto.

Naredbo o ustanovitvi letalske vojne akademije je objavil »Vojni list«. Naloga akademije bo, izšolati potrebno število oficirskega letalskega naraščaja ter tudi rezervnih letalskih oficirjev. Studij na akademiji bo trajal tri leta.

Zagrebska občina je sklenila, da najame zaradi aprovizacije prebivalstva posojilo v višini 33 milijonov dinarjev, od katerih bo dala Mestna hranilnica 3 milijone, sindikat bank 21, Pokojninski zavod pa 9 milijonov dinarjev.

Gradbeni minister si je ogledal beograjsko gledališče, ki se bo popolnoma prezidalo. Gledališka sezona se bo zato zaključila že v marcu, novo gledališče pa mora biti gotovo do septembra 1941.

Ministrstvo za gozdove je odkupilo od družbe »Bosna Bois«, ki je v likvidaciji, gozdno železnico Banja Luka—Kotor—Varoš—Rudnik Maslovar. Proga je dolga 56 km. Na progi sta obratovali dve lokomotivi in večje število tovornih vagonov. Za vse je dalo ministrstvo 9.790.000 din.

Poštno ministrstvo je sprejelo ponudbo tvrdke Siemens, da zgradi v Zagrebu novo radijsko postajo na 120 kilovatov v 14 mesecih za ceno 13 milijonov din. Podobno postajo bo zgradila tvrdka Siemens tudi v Beogradu.

Trgovci v Križevcu so sklenili, da ustanove lastno nabavljalo za drugo, da si bodo lažje nabavljali blago. Nova zadruga bo začela poslovati že z novim letom.

Kmetijsko ministrstvo je sklenilo, da za prihodnjo kampanjo poveča odkupno ceno za sladkorno repo od 32 na 42 din za 100 kg. Sladkor je menda še vedno pre poceni.

Znova se poroča, da je postalo aktualno vprašanje položitve telefonskega kablo Beograd—Maribor. Bojimo se, da gre zopet le za aktualno vest.

V Splitu je prenehal izhajati »Hrvatski glasnik«, ki je izhajal sedem let.

Romunski odpravnik poslov v Tokiu je izročil japonski vladi noto o romunskem priznanju Mandžukua. S tem je ta država priznala od 9 držav.

znam vseh registriranih kartelov, hkrati pa navedlo cene predmetov, ki jih izdelujejo ali prodajajo, in sicer cene pred enim letom in danes. Hkrati naj bi bilo objavljeno tudi, za kakšno zvišanje so posamezni karteli zaprosili in kakšno zvišanje jim je bilo dovoljeno. Na ta način bi bile kartelne cene pod javno kontrolo, s tem pa bi bilo konec tudi vsem kritikam in govoricam, ker bi javnost vedela, pri čem da je.

Francoski veleposlanik v Washingtonu Henry Haye je odstopil. Francosko kmetijstvo se bo na novo organiziralo, in sicer na korporativni podlagi. Sedanje kmetijske strokovne organizacije se bodo spremenile v kmetijske sindikate. Na podobni podlagi se bodo organizirale tudi kmetijske zbornice.

Na Nizozemskem je od 19. zvečer do 4. jutraj prepovedano vsako točenje alkoholnih pijač.

Angleži poročajo, da je bilo v letalskih spopadih od vstopa Italije v vojno uničenih 328 ital. letal, pri napadih na ital. letališča pa še najmanj 120.

Vsa židovska podjetja in vse židovske trgovine na Slovaškem morajo do 1. januarja 1941. preiti v arijske roke.

Nemci na Madžarskem so bili od voditelja nemške manjšine pozvani, da svoja madžarizirana imena takoj spremenijo v nemška imena.

Sinod romunske pravoslavne cerkve je zahtevala, da se zapre krematorij v Bukarešti.

V Singapuru se na veliko izdelujejo za Anglijo vojne in trgovske ladje.

Na Filipine so prišla nova ameriška letala.

Združene države Sev. Amerike so silno povečale proizvodnjo vojnih in trgovskih ladij. V bodoče bo vsakih 12 dni gotova nova bojna ladja. Sedaj se delajo orjaški dok, ki bodo mogli sprejeti tudi superdrednote s po 60.000 tonami. Izdelava vseh vojnih ladij je silno pospešena.

Združene države so dovolile Argentini kredit 100 milijonov dolarjev. V opozicionalnih krogih se trdi, da je ta kredit izgravanje Johnsonovega zakona, ki prepoveduje posojila državam, ki niso plačale vojnih dolgov. Vse kredit Argentine da bo služil za angleške nabave v Argentini.

Občni zbor Delavske zbornice

bo v nedeljo, dne 15. decembra ob 9. dop. v dvorani Delavske zbornice. Na dnevnem redu so poročila ter sklepanje o računskem zaključku za l. 1939. ter sklepanje o proračunu za l. 1941.

Varčevanje s kurivom in razsvetljavo na Madžarskem

Madžarska vlada je izdala vrsto ukrepov za varčevanje pri uporabi življenjskih potrebščin, zlasti pa kuriva. Uporaba kuriva se bo zmanjšala v prvi vrsti z zmanjšanjem razsvetljave za eno četrtino. Vsaka reklama razsvetljave se v bodoče odpravi. Policijska ura je skrajšana ter je določena za Buda-pešto na 12 in pol, za provinco pa na 11 in pol. Varčevanje z živili se bo doseglo na ta način, da se omeji število jedil na meni kartah. En dan v tednu se bo dobivalo v vseh gostinskih obratih samo enotno jedilo. Poleg tega se nalaga lastnikom gostinskih obratov, da morajo varčevati z mastjo in kruhom.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.